

Kohtuasi C-336/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

24. juuli 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Ravensburg (Ravensburgi esimese astme kohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

7. juuli 2020

Hageja:

QY

Kostja:

Bank 11 für Privatkunden und Handel GmbH

Põhikohtuasja ese

Tarbijakrediidileping – Kohustuslik teave – Direktiiv 2008/48/EÜ – Taganemisõigus – Viide vaidluste kohtuvälise lahendamise võimalusele – Taganemisõiguse kaotamine – Rahvusvaheline õigus – Ainukohtuniku õigus esitada eelotsusetaotlus

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Seaduslikkuse fiktsiooni kohta tsiviilseadustiku rakendamise seaduse (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, edaspidi „EGBGB“) artikli 247 § 6 lõike 2 kolmanda lause, § 12 lõike 1 kolmanda lause alusel

- a) Kas EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmas lause ja artikli 247 § 12 lõike 1 kolmas lause on osas, milles need tunnistavad direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktile p vasturääkivad lepingutingimused vastavaks EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 esimese ja teise lause nõuetele ning vastavaks EGBGB artikli 247 § 12 lõike 1 teise lause punkti 2 alapunktis b esitatud nõuetele, vastuolus direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktiga p ja artikli 14 lõikega 1?

Kui vastus on jaatav:

- b) Kas liidu õigusest, eelkõige direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktist p ja artikli 14 lõikest 1 tuleneb, et EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmas lause ja artikli 247 § 12 lõike 1 kolmas lause ei ole kohaldatavad osas, milles need tunnistavad direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punktile p vasturääkivad lepingutingimused vastavaks EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 esimese ja teise lause nõuetele ning vastavaks EGBGB artikli 247 § 12 lõike 1 teise lause punkti 2 alapunktis b esitatud nõuetele?

Kui esimese küsimuse alaküsimusele b ei vastata jaatavalt:

2. Küsimused kohustusliku teabe kohta direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 alusel

- a) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et krediidi liigi puhul tuleb vajaduse korral täpsustada, et tegemist on seotud krediidilepinguga?

Kui vastus on eitav:

- b) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti l tuleb tõlgendada nii, et absoluutarvuna tuleb esitada krediidilepingu sõlmimise ajal kehtiv viivitusintressimäär või vähemasti intressimäära kehtiv võrdlusalus (käesoleval juhul baasintressimäär tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“) § 247 alusel), mille põhjal arvutatakse kehtiv viivitusintressimäär teatava määra (käesoleval juhul 5 protsendipunkti tulenevalt BGB § 288 lõike 1 teisest lausest) lisamise teel?

Kui vastus on eitav:

- c) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti t tuleb tõlgendada nii, et krediidilepingu tekstis tuleb teatavaks teha olulised vorminõuded, mille täidetuse korral saab kasutada vaidluste kohtuvälise lahendamise võimalust?

Kui teise küsimuse alaküsimusele a, b või c vastatakse jaatavalt:

- d) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 teise lause punkti b tuleb tõlgendada nii, et taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema vaid siis, kui direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõikes 2 nimetatud teave on edastatud täielikult ja sisuliselt õigesti, ilma et oleks oluline, kas teabe puudumine või ebaõigsus võib mõjutada tarbija võimalust hinnata oma kohustuse ulatust?

Kui esimese küsimuse alaküsimusele a ja/või teise küsimuse alaküsimusele a, b või c vastatakse jaatavalt:

3. Küsimused direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses nimetatud taganemisõiguse kaotamise kohta:

- a) Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses viidatud taganemisõigus on kaotatav?

Kui vastus on jaatav:

- b) Kas taganemisõiguse kaotamine on taganemisõiguse ajaline piirang, mis peab olema sätestatud parlamendi poolt vastu võetud seaduses?

Kui vastus on eitav:

- c) Kas taganemisõiguse kaotamise vastuväide eeldab subjektiivsest aspektist seda, et tarbijale oli tema taganemisõiguse jätkumine teada või et tarbija teadmatus oli vähemalt põhjustatud raskest hooletusest?

Kui vastus on eitav:

- d) Kas krediidiandja võimalus esitada asjaomane teave krediitivõtjale direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 teise lause punkti b kohaselt tagantjärele ja tekitada sellega olukord, kus taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema, on vastuolus taganemisõiguse kaotamise sätete kohaldamisega hea usu põhimõtte alusel?

Kui vastus on eitav:

- e) Kas see on kooskõlas kehtivate põhimõtetega, mis on põhiseaduse kohaselt Saksa kohtunikule siduvad, ja kui vastus on jaatav, siis kuidas peab õiguse kohaldaja Saksamaal lahendama vastuolu rahvusvahelise õiguse siduvate nõuete ja Euroopa Kohtu nõuete vahel?

Olenemata vastustest eespool sõnastatud esimesele, teisele ja kolmandale eelotsuse küsimusele:

4. Küsimus ainukohtuniku õiguse kohta esitada ELTL artikli 267 teise lõigu alusel eelotsusetaotlusi

Kas tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung, edaspidi „ZPO“) § 348a lõike 2 punkt 1 on osas, milles sellega on hõlmatud ka eelotsusetaotluste esitamine ELTL artikli 267 teise lõigu alusel, vastuolus liikmesriigi kohtutele ELTL artikli 267 teisest lõigust tuleneva õigusega esitada eelotsusetaotlusi ja seetõttu ei ole see eelotsusetaotluste esitamisele kohaldatav?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediitdilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT 2008, L 133, lk 66; edaspidi „direktiiv 2008/48“), eelkõige artikli 10 lõike 2 punktid a, b, l, p ja t

Viidatud riigisisised õigusnormid

Põhiseadus (Grundgesetz, edaspidi „GG“), eelkõige artikkel 25

Tsiviilseadustiku rakendamise seadus (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, edaspidi „EGBGB“), artikli 247 §-d 3, 6, 7 ja 12

Tsiviilseadustik (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“), eelkõige §-d 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 491a, 492, 495

Tsiviilkohtumenetluse seadustik (Zivilprozessordnung, edaspidi „ZPO“), eelkõige § 348a lõike 2 punkt 1

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Hageja sõlmis kostjaga 1. septembril 2016 laenulepingu summas 21 716,33 eurot, mida ta kasutas valdavas osas sihtotstarbeliselt selleks, et osta autokauplusest isiklikuks tarbeks sõiduk. Laenulepingu ettevalmistamisel ja sõlmimisel kasutas kostja müüja abi. Müüja tegutses eelkõige kostja laenuvahendajana ja kasutas kostja ettevalmistatud lepinguvorme. Laenulepingu kohaselt oli müügihind 23 521 eurot, pärast 3000 euro suuruse sissemakse tegemist tasuti laenuga järelejäänud müügihind summas 20 521 eurot ja laenujäagi ühekordse kindlustamise makse summas 1195,33 eurot.
- 2 Laenulepingu kohaselt tuli laen tagastada 47 võrdse suurusega igakuise osamaksega ning 15. jaanuaril 2020 tasutava lõppmaksega summas 12 522,60 eurot. Laenusumma maksti hagejale välja 2016. aasta septembris. Kokkulepitud osamakseid tasus hageja järjepidevalt.
- 3 Laenulepingust taganemise kohta sisaldub lepingus järgmine teave: „Laenuvõtja võib lepingust taganeda põhjust avaldamata neljateistkümne päeva jooksul. Taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema pärast lepingu sõlmimist, kuid ainult

juhul, kui laenuvõtja on tervikuna kätte saanud BGB § 492 lõike 2 kohase kohustusliku teabe (nt laenu liiki, laenu netosummat, laenulepingu kehtivusaega puudutav teave).“ 22. augusti 2019. aasta e-kirjaga taganes hageja laenulepingu sõlmimisele suunatud tahteavaldusest.

- 4 Hageja leiab, et lepingust taganemine on kehtiv, kuna taganemisõigust puudutava ebaselge teabe ning ebaõige kohustusliku teabe tõttu ei ole taganemisõiguse tähtaeg kulgema hakanud. Hageja esitab seega kostja vastu nõude maksta tagasi seni tasutud laenumaksed ja müüjale tasutud sissemaksed ning pärast taganemisavalduse esitamist tasutud osamaksed, seades tagasimaksmise tähtajaks seitse päeva alates ostetud sõiduki väljaandmisest.
- 5 Kostja peab hagi põhjendamatuks, kuna enda väitel esitas ta hagejale nõuetekohaselt nii taganemist puudutava teabe kui ka kogu kohustusliku teabe. Taganemisõigust puudutava teabe esitamiseks kasutas ta seadusega ettenähtud näidist. Seega vastab taganemisõigust käsitlev lepingutingimus seaduses sätestatud nõuetele, mistõttu on taganemisõiguse kasutamise tähtaeg lõppenud. Teise võimalusena on kostja seisukohal, et ebaõige kohustuslik teave ei ole samaväärne puuduva teabega, millest tulenevalt hakkab taganemisõiguse tähtaeg kulgema ka ebaõige kohustusliku teabe korral, tuginedes teabe ebaõigsusele tähendab kostja hinnangul vähemasti õiguse kuritarvitamist. Peale selle esitab kostja õiguse kaotamise vastuväite, kuna taganemise ajaks oli lepingu sõlmimisest möödunud ligikaudu kolm aastat.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 6 Hagi rahuldamine sõltub sellest, kas laenulepingust taganemine oli kehtiv ja kas laenuandja saab vajaduse korral tugineda vastuväitele, et taganemisõigus on kaotatud või et taganemisõigust on kasutatud õigust kuritarvitaval viisil.
- 7 Hageja taganemisavalduse kehtivus eeldab, et taganemisõiguse kaheäädalane tähtaeg, mis on sätestatud BGB § 355 lõike 2 esimeses lauses, ei olnud taganemisavalduse esitamise ajal veel lõppenud. BGB § 356b lõike 2 esimese lause kohaselt ei hakka taganemisõiguse tähtaeg kulgema, kui BGB § 492 lõike 2, EGBGB artikli 247 §-de 6–13 kohane kohustuslik teave ei ole laenulepingus täielikult ära toodud. Sellisel juhul hakkab tähtaeg vastavalt BGB § 356b lõike 2 teisele lausele kulgema alles siis, kui kohustuslik teave on esitatud. Kohustuslikku teavet tuleks käesoleval juhul pidada mittetäielikuks eelkõige juhul, kui taganemist puudutav teave ei ole esitatud nõuetekohaselt või kui vähemalt üks krediitilepingus seaduse kohaselt esitada tulevatest teabekategooriatest on mittetäielik või ebaõige.
- 8 Olgugi et mõlemad pooled olid oma kohustused lepingust taganemise ajaks valdavas osas juba täitnud, oli taganemine põhimõtteliselt veel lubatav, kuna tarbijakrediitilepingute puhul ei näe Saksa õigus ette taganemisõiguse lõppemist.

- 9 Eelotsuse küsimuste kohta konkreetselt märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus järgmist:
- 10 Esimese küsimuse alaküsimused a ja b: Euroopa Kohus sedastas hiljutises 26. märtsi 2020. aasta otsuses Kreissparkasse Saarlouis (C-66/19, EU:C:2020:242), et direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punkti p tuleb tõlgendada nii, et teabe hulgas, mis selle sätte kohaselt tuleb krediidilepingus selgelt ja kokkuvõtlikult esitada, on selle direktiivi artikli 14 lõike 1 teises lõigus ette nähtud taganemistähtaaja arvutamise kord, ja et sellega on vastuolus, kui krediidileping viitab direktiivi artiklis 10 nimetatud teabe osas riigisisesele õigusnormile, mis omakorda viitab asjaomase liikmesriigi õiguse teistele õigusnormidele. Viidatud kohtuotsusele tuginedes leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et käesoleval juhul sisaldab laenulepingus esitatud teave taganemisõiguse kohta keelatud viidet selle kohtuotsuse tähenduses. Seega on küsitav, kas viidatud kohtuotsuse põhjal tuleb taganemisõigust puudutav teavet pidada ebapiisavaks, millest tulenevalt ei ole taganemisõiguse tähtaeg teabe ebapiisavuse tõttu veel kulgema hakanud. Selle tagajärjel tuleks hageja taganemisavaldust pidada kehtivaks.
- 11 EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmas lause ja seotud lepingute puhul lisaks kohaldatav artikli 247 § 12 lõike 1 kolmas lause näevad ette, et esiletõstetud ja selgesti kujundatud vormis esitatud lepingutingimus, mis on kooskõlas EGBGB lisas 7 (artikli 247 § 6 lõike 2 ja artikli 247 § 12 lõike 1 kohta) sisalduva näidisega, vastab EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 esimeses ja teises lauses ning artikli 247 § 12 lõike 1 teise lause punkti 2 alapunktis b sätestatud nõuetele (nn seaduslikkuse fiktsioon). Käesoleval juhul on taganemisõigust puudutav teave viidatud näidisega kooskõlas, millest tulenevalt on taganemisõigust puudutav teave riigisisese õiguse alusel nõuetekohane.
- 12 Siiski on küsitav, kas kõnealune seisukoht on kooskõlas eespool viidatud Euroopa Kohtu otsusega. Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus, edaspidi „BGH“) on märkinud, et viidatud kohtupraktika ülevõtmist ja seega järgimist takistab asjaolu, et EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmandat lauset ei saa tõlgendada kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, sest selle vastu on seadusandja sõnaselge korraldus. BGH leiab, et direktiiviga kooskõlas olevat tõlgendust ei luba anda õigusnormi üheti mõistetav sõnastus, mõte ja eesmärk ning ettevalmistavad materjalid.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski kahtlusi, kas kõnealune seisukoht on kooskõlas liidu õigusega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kui liikmesriigi kohtul ei ole võimalik tõlgendada riigisisest õigusnormi kooskõlas liidu õigusega, võib liikmesriigi kohus olla teatud juhtudel kohustatud jätma riigisisese õigusnormi kohaldamata, kuna liidu õiguse kohaldamine on esimuslik. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib aga ka seda, et Euroopa Kohtu praktikas ei ole liidu õiguse kohaldamise esimest puudutavaid määravaid põhimõtteid veel ammendavalt selgeks tehtud, sest Euroopa Kohus on seni jätnud selle küsimuse

direktiivi 2008/48 puudutavas osas lahtiseks (vt 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punktid 76–79).

- 14 Direktiivi 2008/48 kohaldamise esimuse kasuks räägib eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul see, et direktiivi põhjenduse 6 kohaselt on direktiivi eesmärk kõrvaldada takistused hästi toimiva siseturu tekkeks. Esmase õiguse tasandil on kõnealune eesmärk sätestatud ELTL artiklis 114. Peale selle soovitakse direktiiviga 2008/48 saavutada tarbija kõrgetasemeline kaitse, nagu on märgitud Euroopa Kohtu praktikas (11. septembri 2019. aasta kohtuotsus Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, punkt 29), ning esmase õiguse tasandil on kõnealune eesmärk sätestatud ELTL artiklites 12 ja 169. Nimetatud eesmärkidega oleks vastuolus, kui kesksetes punktides nagu tarbijale taganemisõiguse kohta antav teave kaldutaks kõrvale direktiivis sätestatud nõuetest.
- 15 Liidu õiguse kohaldamise esimust toetab eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ka see, et direktiivi 2008/48 artiklites 10 ja 14 sisalduvad üksikasjalikud nõuded seoses tarbijale lepingu sõlmimisel antava teabega, millest on liikmesriikidel vastavalt sama direktiivi artikli 22 lõikele 1 keelatud kõrvale kalduda. Kui Saksa seadusandja soovis nendest nõuetest EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmandas lauses ja artikli 247 § 12 lõike 1 kolmandas lauses sisalduva regulatsiooniga teadlikult kõrvale kalduda, siis oleks tegemist direktiivi 2008/48 keskse valdkonna teadliku eiramisega. Juhul kui liikmesriigi seadusandja jätab direktiivi teadlikult üle võtmata, võiks tagajärjeks – samamoodi nagu liidu õiguse üldpõhimõtete rikkumise korral – olla direktiivi vahetu mõju ja direktiivist kõrvale kalduva riigisisese õigusnormi kohaldamatus.
- 16 Teise küsimuse alaküsimused a, b ja c: Eelotsusetaotluse esitanud kohtu märkused nende alaküsimuste kohta kattuvad põhiosas märkustega, mis on esitatud eelotsusetaotluse C-187/20 esimese küsimuse, kolmanda küsimuse alaküsimuse a ja kuuenda küsimuse kohta.
- 17 Teise küsimuse alaküsimus d: Küsitav on, kas olukord, kus üks direktiivi 2008/48 artikli 10 kohaselt esitada tulev teabekategooria ei ole esitatud nõuetekohaselt, viib selleni, et taganemisõiguse tähtaeg ei hakka kulgema, või on see nii vaid juhul, kui teave täielikult puudub, mitte aga juhul, kui teave on ebaõige.
- 18 Sellele küsimusele vastamisel on oluline see, kuidas tuleb mõista direktiivi 2008/48 artikli 14 lõiget 1, mille kohaselt hakkab taganemistähtaeg kulgema alles pärast direktiivi artiklis 10 nimetatud teabe esitamist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kaldub asuma seisukohale, et ebaõige teave on samaväärne puuduva teabega, kuna tarbijaid tuleb krediidilepingu sõlmimisel teavitada selgel ja arusaadaval viisil (direktiivi 2008/48 põhjendus 31) ning direktiiviga soovitakse saavutada tarbija kõrgetasemelist kaitset (11. septembri 2019. aasta kohtuotsus Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, punkt 29).
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei ole õige eeldus, et teabe ebaõigsus peab olema sobiv takistamiseks tarbijal kasutamast taganemisõigust, sest direktiivi

2008/48 sõnastusest sellist piirangut ei tulene. Direktiivi eesmärk anda tarbijale lepingu sõlmimisel selgel ja arusaadaval viisil teavet toetab selgelt järeldust, et direktiivi artikli 14 lõikes 1 sätestatud taganemisõigus säilib kuni direktiivi 2008/48 artikli 14 lõike 1 teise lause punkti b ja artikli 10 kohase teabe andmiseni. Vaid sellise range tõlgendusega saab tõhusalt tagada, et tarbijat ettenähtud viisil tegelikult teavitatakse.

- 20 Kolmanda küsimuse alaküsimused a, b, c, d ja e, mis käsitlevad õiguse kaotamist: Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et õiguse kaotamist käsitatakse Saksa õiguses õiguse lubamatu kasutamisenä, mis tuleneb varasemaga vastuolus olevast tegevusest, kusjuures rikkumine seisneb õiguse ebalojaalses hilinemisega kasutamises. Õiguse kaotamine eeldab, et õigustatud isikul on õigus, mida ta ei ole pikemat aega kasutanud, kuigi tal on olnud selleks tegelikult võimalus, ja et kohustatud isikul oli alust oodata ja ta ka ootas, et õigustatud isik oma õigust ei kasuta. Kui õigustatud isik oma õigust nüüd ikkagi kasutab, siis tulenevalt praeguse tegevuse vastuolust varasema tegevusega rikub õigustatud isik BGB § 242 (hea usu põhimõte).
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on siiski küsitav, kas kõnealused õiguse kaotamist reguleerivad sätted on kohaldatavad tarbija taganemisõigusele tarbijakrediidilepingu korral (kolmanda küsimuse alaküsimus a). Direktiivi 2008/48 artikli 14 lõike 1 teise lause punktide a ja b kohaselt algab neljateistpäevane taganemistähtaeg lepingu sõlmimise päeval või päeval, mil tarbija sai kätte direktiivi artikli 10 kohase teabe, juhul kui see päev on lepingu sõlmimise kuupäevast hilisem. Selle põhjal saab teha järelduse, et taganemisõigus on ajaliselt piiramatu, kui tarbija direktiivi 2008/48 artikli 10 kohast teavet kätte ei saa. Peale selle tuleneb direktiivi artikli 14 lõike 1 teise lause punktist b, et krediidiandja saab direktiivi artikli 10 kohase teabe esitamisega luua mis tahes ajal olukorra, kus taganemisõigus hakkab kulgema. Seepärast on alust arvata, et taganemisõiguse kasutamise aega reguleeriv säte on ammendav ega luba taganemisõiguse kasutamist õiguse kaotamise vastuväitele tuginemisega ajaliselt piirata.
- 22 Kui taganemisõiguse kaotamine peaks liidu õiguse kohaselt olema lubatav, tekib küsimus (kolmanda küsimuse alaküsimus b), kas õiguse kaotamine tuleb taganemisõiguse ajalise piiranguna sätestada seadusega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab vastuvõetamatuks, et hea usu põhimõttele tuginedes eirab liikmesriigi kohus eriomases teisese õiguse aktis sisalduvat selget sätet ja selle ülevõtmist. Saksa õiguses tugineb õiguse kaotamine nimelt BGB § 242 üldnormile, mis ei sisalda aga mitte ühtegi õiguse kaotamise konkreetset koosseisutunnust. Sätet sisustatakse igal üksikjuhul pigem kohtupraktikaga. Viidatud õiguslik alus on läbipaistmatu, kuna õiguse kaotamise põhitingimused ei ole sätestatud ja pealegi ei anta neile kohtupraktikas ühetaolist hinnangut. Seetõttu esineb oht, et BGB § 242 laiendava tõlgendamiseiga võetakse ära taganemisõiguse tähtajatu kasutamise võimalus, mille nägi Saksa seadusandja ette teadlikult. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seepärast seisukohal, et tarbija taganemisõiguse kaotamine ei saa direktiivi 2008/48 kohaldamisalas tugineda

kohtunike loodavale õigusele, vaid üksnes parlamendi poolt vastu võetud seadusele, millega sätestatakse õiguse kaotamise põhitingimused.

- 23 Peale selle tuleb selgitada, millised liidu õiguses sätestatud tingimused kehtivad õiguse kaotamise vastuväite suhtes subjektiivselt aspektist (kolmanda küsimuse alaküsimus c). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sellekohased märkused kattuvad põhiosas märkustega, mis on esitatud seitsmenda küsimuse kohta eelotsusetaotluses C-187/20 ja neljanda küsimuse kohta eelotsusetaotluses C-155/20.
- 24 Kui kolmanda eelotsuse küsimuse alaküsimusele c vastatakse eitavalt, tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas krediidiandjale direktiivi 2008/48 artikli 14 lõike 1 teise lause punktist b tulenev võimalus esitada krediitvõtjale teavet tagantjärele ja tekitada seeläbi olukord, kus taganemisõiguse tähtaeg hakkab kulgema, on vastuolus õiguse kaotamise sätete kohaldamisega hea usu põhimõtte alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et õiguse kaotamise vastuväide ei tule juhul, kui direktiivi artikli 10 lõike 2 kohane teave ei ole esitatud nõuetekohaselt, algusest saadik kõne alla, sest Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei saa kohustatud isik veenvalt tugineda õiguskindlusest tulenevatele põhjendustele, et lahendada olukord, mille ta ise on põhjustanud sellega, et ei ole täitnud liidu õigusest tulenevat kohustust edastada teave õiguse kohta lepingust taganeda või leping üles öelda (19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punkt 30, ja 13. detsembri 2001. aasta kohtuotsus Heininger, C-481/99, EU:C:2001:684, punkt 47).
- 25 Kui kolmanda eelotsuse küsimuse alaküsimusele d vastatakse eitavalt, tuleb uurida, kas tulemus on kooskõlas põhimõtetega, mis on Saksa kohtunikule põhiseaduse kohaselt siduvad, ja kuidas peaks õiguse kohaldaja Saksamaal lahendama vastuolu rahvusvahelise õiguse siduvate nõuete ja liidu õiguse nõuete vahel (kolmanda küsimuse alaküsimus e).
- 26 Õiguse kaotamise instituit kuulub rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtete hulka. Need üldpõhimõtted on Saksa õiguse osa ja põhiseaduse artikli 25 lõike 2 kohaselt on neil seaduste ees esimus. Seega on need Saksa kohtutele siduvad.
- 27 Õiguse kaotamise võimalust on rahvusvahelises õiguses tunnustatud. Rahvusvahelist õigust käsitlevas õiguskirjanduses ei ole siiski vaidlust selle üle, et õiguse kasutamiseks õigustatud isikule peab tema õigus teada olema. Õiguse kaotamine ei saa tuleneda pelgalt tegevusetusest. Järelikult saab Saksa kohus tarbija taganemisõiguse kaotamise tuvastada vaid siis, kui õigustatud isikule oli taganemisõiguse olemasolu teada või oli tema teadmatus põhjustatud raskest hooletusest.
- 28 Juhul kui liidu õiguse põhimõtted, mis kehtivad tarbija taganemisõiguse kaotamise tuvastamisel tarbijakrediitilepingute puhul, erinevad siduvatest rahvusvahelise õiguse nõuetest, peab Euroopa Kohus direktiivi 2008/48 kohaldamisalas

selgitama, millistest õigusnormidest tuleb liikmesriigi kohtunikul nõuete sellise normikollisiooni korral lähtuda.

29 Kolmanda küsimuse alaküsimuste a, b, c, d ja e asjakohasuse menetleva kohtuasja lahendamise seisukohast võtab eelotsusetaotluse esitanud kohus kokku järgmiselt: Kui direktiivi artikli 14 lõike 1 esimeses lauses sätestatud taganemisõiguse kaotamine on

- algusest saadik välistatud,
- või peab vähemasti tuginema parlamendi poolt vastu võetud seadusele,
- või eeldab vähemasti raskest hooletusest põhjustatud teadmatust,
- või ei tule vähemasti kõne alla juhul, kui teavet ei ole esitatud tagantjärele,
- või vähemasti on vastuolus rahvusvahelise õiguse siduvate nõuetega, kui tegemist ei ole õigustatud isiku raskest hooletusest põhjustatud teadmatusega,

siis ei saa kostja käesoleval juhul tugineda õiguse kaotamise vastuväitele.

30 Neljas küsimus: See küsimus puudutab sellise ainukohtuniku õigust esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, kellele on kohtukollegium delegeerinud kohtuasjas otsuse tegemise. Nimetatud õigus on riigisisest õigusest lähtuvalt vaidluse all.

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab BGH kahele määrusele, milles BGH heitis ette, et enne Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamist ei pöördunud ainukohtunik asja ülevõtmise üle otsustamiseks mitmeliikmelise kohtukollegiumi poole. BGH leidis, et sellega rikkus ainukohtunik menetlusnorme, ja pidas seda GG artikli 101 lõike 1 teise lauses sätestatud seaduse alusel moodustatud kohtu põhimõtte rikkumiseks.

32 Euroopa Kohus rõhutas 13. detsembri 2018. aasta otsuses Rittinger jt (C-492/17, EÜ:C:2018:1019, punkt 30 jj) siiski, et liidu õiguse alusel on ainukohtuniku eelotsusetaotlus hoolimata riigisiseste menetlusnormide järgimisest lubatav. Euroopa Kohus jättis aga lahtiseks, kas eelotsusetaotluse esitamise õigust piirav riigisisene norm on kohaldamatu.

33 ELTL artikli 267 teise lõigu siduvale sättele tuginedes leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ainukohtunik, kes soovib esitada eelotsusetaotlust, ei saa ZPO § 348a lõike 2 punkti 1 alusel olla kohustatud pöörduma asja ülevõtmise üle otsustamiseks mitmeliikmelise kohtukollegiumi poole, ja seepärast palub ta seda küsimust selgitada Euroopa Kohtul.

34 Olenemata käesolevast eelotsusetaotlusest jätab eelotsusetaotluse esitanud kohus endale ka võimaluse esitada tema menetluses olevast kohtuasjast tulenevad

küsimused vajaduse korral Bundesverfassungsgerichtile (Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohus). Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on nimelt kahtlused EGBGB artikli 247 § 6 lõike 2 kolmanda lause ja artikli 247 § 12 lõike 1 kolmanda lause kooskõlas põhiseadusega ja taganemisõiguse kaotamist reguleerivate määrava tähtsusega sätete kooskõlas põhiseadusega ja rahvusvahelise õigusega, seda vähemasti tõlgenduses, mis on neile sätetele antud tarbijakrediidilepinguid käsitleva kõrgeima astme kohtute praktikaga.

- 35 Lõpetuseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et eelotsuse küsimused, mis on esitatud 7. jaanuari 2020. aasta, 5. märtsi 2020. aasta ja 31. märtsi 2020. aasta kohtumäärustega, mis on Euroopa Kohtus juba pooleli olevate kohtuasjade C-33/20, C-155/20 ja C-187/20 esemeks, kattuvad osaliselt käesoleva eelotsusetaotluse teise küsimuse alaküsimustega a, b ja c ning kolmanda küsimuse alaküsimustega c ja d, millest tulenevalt on soovitatav kohtuasjad liita.

TÖÖDOKUMENT